УДК 336.64

Торшин Є.О.,
аспірант,
Університет державної податкової служби України

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розглянуто поняття фінансового стану підприємств, основні методи та системи оцінки фінансового стану підприємств за результатами аналізу їх фінансової звітності. Особливу увагу присвячено питанню трансформації показників фінансового стану підприємств у різних економіках світу та вітчизняній економіці. Наведено основні системи аналізу фінансового стану підприємств, а саме системи, що аналізують ізольовані фінансові показники, рейтингові системи та системи інтегральних показників.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова стійкість, коефіцієнти фінансової стійкості, ліквідність, платоспроможність, показники ліквідності балансу.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки істотно зріс інтерес учасників економічного процесу до об'єктивної та достовірної інформації про фінансовий стан, рентабельність та ділову активність підприємства. Всі суб'єкти ринкових відносин зацікавлені в однозначній оцінці конкурентоспроможності та надійності своїх партнерів. Таку оцінку можна отримати різними способами. Одним із методів отримання даної інформації є аналіз фінансового стану підприємства, в основі якого лежать теорія і методика фінансового аналізу підприємства в умовах ринкових відносин. Нині проводяться активні наукові дослідження проблеми оцінки фінансового стану підприємства, однак єдиної системи для визначення фінансового стану не існує. Враховуючи перехід вітчизняної економіки до міжнародних стандартів фінансової звітності, необхідно дослідити економічний зміст фінансового стану підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки фінансового стану підприємств розглянуто багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими, серед яких: А.Д. Шеремет, В.В. Ковальова, Л.В. Донцова, Н.А. Никифорова, Є.С. Стоянова, В.Г. Артеменко, М.В. Беллендир та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на високу теоретичну цінність розробок учених, невирішеними залишаються питання визначення ролі та значення результатів оцінки фінансового стану на розроблення, реалізацію та коригування фінансової політики підприємств України.

Мета статті полягає в обґрунтуванні економічного змісту фінансового стану підприємства в процесі формування фінансової політики підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ринкових умовах запорукою стабільного стану підприємства є його фінансовий стан. Оцінка фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності є основними елементами аналізу фінансового стану. Вони дають змогу оцінити ризик порушення зобов'язань за розрахунками підприємства і розробити заходи щодо їх ліквідації.

У літературі з фінансового аналізу зустрічається кілька визначень фінансової стійкості.

Фінансова стійкість характеризується співвідношенням власних і позикових коштів [1].

Фінансова стійкість – це певний стан рахунків підприємства, яке гарантуватиме його постійну платоспроможність [2].

Фінансова стійкість підприємства – це такий стан його фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу за збереження платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого ризику [3].

Фінансова стійкість є не що інше як гарантована платоспроможність господарюючого суб'єкта, тобто це перевищення ліквідних активів над зобов'язаннями даного виду. Головною ознакою стійкості господарюючого суб'єкта є наявність чистих ліквідних активів, розмір яких визначається як різниця між усіма ліквідними активами й усіма короткостроковими зобов'язаннями на даний момент часу [4].

У літературі з аналізу фінансового стану господарюючого суб'єкта, як правило, розрізняють два види оцінки: оцінку платоспроможності та оцінку фінансової стійкості. Під час проведення оцінки фінансової стійкості підприємства необхідно розглядати й питання його платоспроможності [5; 6].

У процесі постачальницької, виробничої, збутової і фінансової діяльності відбувається безперервний кругообіг капіталу, змінюються структура засобів і джерел їх формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і, як наслідок, фінансовий стан підприємства, зовнішнім проявом якого є платоспроможність [7; 8].

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким (передкризовим) і кризовим. Здатність підприємства успішно функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, постійно підтримувати свою платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки [9].

Будь-яке підприємство має безліч джерел фінансування. Вибираючи їх величину, склад і структуру, підприємство одночасно набуває певні можливості і накладає на себе зобов'язання [10; 11].

Здатність розвиватися переважно за рахунок власних джерел фінансування є прерогативою господарюючого суб'єкта, що характеризується вищою категорією фінансової стійкості. Для досягнення цих цілей суб'єкт повинен мати гнучку структуру фінансових ресурсів, забезпечити постійне перевищення доходів над витратами і можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним [12; 13].

Ключовим фактором, орієнтуючись на який власники і топ-менеджмент підприємств можуть установити допустимі межі власних і позикових джерел фінансування активів, є показники фінансової стійкості.

Під час проведення тієї чи іншої господарської операції фінансовий стан суб'єкта може залишитися незмінним, може покращитися, а може призвести й до негативних наслідків. Різноманіття проведення повсякденних господарських операцій стає фактором, який впливає на фінансовий стан підприємства

і стає причиною переходу суб'єкта з одного типу стійкості в інший. Украй важливим є знання граничних показників зміни джерел фінансування, які необхідні для покриття основних фондів та виробничих запасів. Це сприяє підвищенню фінансової стійкості господарюючого суб'єкта. Для проведення ефективного аналізу з оцінки фінансової стійкості підприємства, необхідно виділити показники, які дають змогу кількісно визначити дану категорію [15; 16].

Оцінка стану господарюючого суб'єкта передбачає вивчення його фінансової звітності. Використовуючи дані документи, можна отримати похідну інформацію: розрахувати показники, які характеризують фінансову стійкість суб'єкта господарювання.

Для оцінки фінансового стану підприємства аналітику необхідні певні інструменти. На цій посаді часто використовують так звані фінансові коефіцієнти, які являють собою співвідношення двох фінансових кількісних характеристик. Аналіз різних коефіцієнтів дає змогу досвідченому і кваліфікованому аналітику отримати більш повне уявлення про фінансовий стан господарюючого суб'єкта порівняно з тим, що він міг би отримати, аналізуючи тільки фінансові характеристики.

Оцінка фінансового стану підприємства дає змогу визначити ступінь і рівень незалежності суб'єкта, відповідність структури активів і пасивів завданням його діяльності. Аналіз показників фінансового стану включає в себе порівняння двох типів. Передусім аналітик порівнює показники одного і того ж суб'єкта в сьогоденні і минулому періодах, робить прогнозні оцінки. Розрахувавши фінансові показники за кілька минулих років, фінансовий аналітик отримує можливість вивчити зміни, що відбулися, і визначити, що призвело до поліпшення або погіршення фінансового стану суб'єкта. Фінансові показники можуть бути розраховані й на перспективу також як деякі нормативні величини, які можна порівнювати з фактичними значеннями коефіцієнтів або з їх значеннями в минулому періоді [17; 18].

Об'єктивно оцінити стійкість фінансового стану підприємства можливо після всебічного аналізу комплексу показників, оскільки жоден з них окремо не дає повного уявлення про фінансовий стан суб'єкта. Під час аналізу даних за кілька років порівнянню підлягає звітність за одні й ті ж періоди [19; 20].

Під час оцінки фінансового стану розглядають відносні й абсолютні показники фінансової стійкості, а також показники ліквідності і платоспроможності.

Відносні показники фінансової стійкості характеризують передусім ступінь залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Статті активу і пасиву балансу є інформаційною базою для розрахунку даних показників, порівняння звітних показників із базисними, а також визначення динаміки їх зміни.

Основними показниками можуть бути:

– значення показників за попередні періоди;

– значення показників споріднених суб'єктів;

– середньогалузеві значення показників;

– значення показників, які рекомендуються Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Оцінку фінансової стійкості господарюючого суб'єкта можна здійснювати за допомогою досить великої кількості фінансових коефіцієнтів. Деякі з них наведено в табл. 1.

Багато коефіцієнтів надають аналогічну інформацію, але при цьому визначаються іншими способами. Частина коефіцієнтів взаємопов'язана з іншими коефіцієнтами, тому величина одного з них впливає на величину іншого [21].

Найбільш узагальнюючим показником фінансової стійкості підприємства є надлишок або недолік фінансових джерел для формування запасів і витрат. Він визначається у вигляді різниці величини фінансових джерел (власних коштів, довгострокових і короткострокових кредитів і позик) і величини запасів і витрат.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів і витрат відповідають три показника забезпеченості запасів і витрат джерелами формування.

У результаті можна визначити три показники забезпеченості запасів джерелами фінансування [21]:

1. Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів:

$$\Delta НВОК = ВОК – З, \quad (1)$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

З – запаси.

2. Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат:

$$\Delta ВДПД = ВДІ – З, \quad (2)$$

де ВДІ – власні довгострокові джерела формування запасів.

3. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів:

$$\Delta ЗВОД = ЗДЗ – З, \quad (3)$$

де ЗДЗ – загальна величина основних джерел покриття запасів.

Показники забезпеченості запасів відповідними джерелами фінансування, наведені вище, трансформуються в трифакторну модель (М):

$$М = (\Delta НВОК, \Delta ВДПД, \Delta ЗВОД) \quad (4)$$

Існує чотири типи фінансової стійкості підприємства. Перший тип фінансової стійкості (абсолютної) можна привести у вигляді такої формули:

$$М_1 = (1,1,1), \quad (5)$$

тобто $\Delta НВОК \geq 0$; , $\Delta ВДПД \geq 0$; $\Delta ЗВОД \geq 0$.

Абсолютна фінансова стійкість у сучасній Україні зустрічається дуже рідко.

Другий тип (нормальна фінансова стійкість) можна встановити за формулою:

$$М_2 = (0,1,1), \quad (6)$$

тобто $\Delta НВОК \leq 0$; , $\Delta ВДПД \geq 0$; $\Delta ЗВОД \geq 0$.

Третій тип (нестійкий фінансовий стан) визначається за формулою:

$$М_3 = (0,0,1), \quad (7)$$

тобто $\Delta НВОК \leq 0$; , $\Delta ВДПД \leq 0$; $\Delta ЗВОД \geq 0$.

Даний фінансовий стан пов'язаний із порушенням платоспроможності підприємства, але при цьому зберігається можливість відновлення балансу за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, а також прискорення оборотності запасів.

Четвертий тип (кризовий фінансовий стан) можна представити як:

$$М_4 = (0,0,0), \quad (8)$$

тобто $\Delta НВОК \leq 0$; , $\Delta ВДПД \leq 0$; $\Delta ЗВОД \leq 0$

У цьому положенні підприємство повністю неплатоспроможне і балансує на межі банкрутства: основний елемент оборотних активів «Запаси» не забезпечений джерелами фінансування.

Одними з головних напрямів роботи щодо поліпшення платоспроможності господарюючого суб'єкта, що має нестійкий фінансовий стан, є збільшення власного капіталу, зменшення до оптимального рівня (до розміру поточного і страхового запасів) величини матеріально-виробничих запасів, зниження необоротних активів, скорочення дебіторської заборгованості [22].

Таблиця 1

Коефіцієнти фінансової стійкості

Найменування показника	Формула розрахунку	Що відображає	Інтерпретація показника і рекомендоване значення
1.Коефіцієнт фінансової незалежності (Кфн)	Кфн = ВК/ВБ, де ВК – власний капітал, ВБ – валюта балансу	Частку власних коштів у сукупному капіталі суб'єкта, тобто його незалежність від позикових джерел фінансування.	Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Нижчий показник говорить про високий рівень фінансових ризиків. Показник вище 0,6 свідчить про те, що компанія використовує не весь свій потенціал.
2.Коефіцієнт фінансової напруженості (Кф.напр.)	Кф.напр = ПК/ВБ, де ПК – позиковий капітал	Частку позикових коштів у сукупному капіталі суб'єкта, тобто його залежність від позикових джерел фінансування.	Не більш 0,5. Перевищення свідчить про високу залежність підприємства від позикових джерел фінансування
3. Коефіцієнт заборгованості	Кз = ПК/ВК	Частку позикових коштів, яку покриває власний капітал.	Вважається, що критичним показником є 0,55. Значення менше свідчить про високоймовірне зазначення збитків. На практиці вірність даного твердження залежить від того, як ринкова вартість активів співвідноситься з балансовою.
4.Коефіцієнт фінансування (Кфін)	Кфін = ВК/ПК	Співвідношення між власними і позиковими коштами.	Рекомендоване значення не менше 1. Здебільшого це 1,5 (60%/40%).
5.Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	Квок = ВОК/ОК, де ВОК – власні оборотні кошти, ОК – оборотні кошти	Співвідношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів.	Рекомендоване значення не менше 0,1. Коли показник опускається нижче – структура визнається незадовільною, а підприємство – неплатоспроможним. Збільшення свідчить про непоганий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.
6.Коефіцієнт маневреності (Км)	Км = ВОК/ВК	Частина власних коштів суб'єкта, що знаходиться в мобільній формі.	Рекомендоване значення 0,2-0,3. Чим ближче значення показника до верхньої границі, тим більше можливостей для маневру під час здійснення фінансових операцій. Та оптимальне значення даного показника багато в чому залежить від характеру діяльності суб'єкта: у фондомістких виробництвах його нормальний рівень повинен бути нижче, ніж у матеріаломістких.
7. Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	Кпа = НОА/ВК, де НОА – необоротні активи	Частина власного капіталу, яка спрямована на покриття необоротних активів.	Показник індивідуальний для кожного суб'єкта галузі.
8.Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдпк)	Кдпк= ДПЗ/(ВК+ПК), де ДПЗ – довгострокові позикові засоби	Частку довгострокових джерел фінансування в сукупній величині довгострокових пасивів.	Рекомендоване значення – 0,1 0,2. Зростання показника відображає зростаючу залежність суб'єкта від зовнішніх джерел.
9.Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих активів К м/імм	К м/імм = ОА/НЕОА, НЕА – необоротні (іммобілізовані) активи	Скільки необоротних активів приходиться на кожну гривню оборотних активів	Є індивідуальним для кожного підприємства. Чим вище значення показника, тим більше коштів авансується в оборотні (мобілізовані) активи
10.Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Кпзвок)	Кпзвок = ВОК/МОА, де ОА – матеріальні оборотні активи	Міру забезпеченості запасів власними оборотними засобами.	Значення коефіцієнта повинно бути не менше 0,5. Якщо величина запасів значно вище обґрунтованої потреби, то власні оборотні кошти суб'єкта можуть покрити лише частину матеріальних запасів, тобто показник буде менше одиниці. У разі недостатності матеріальних запасів для безперебійного здійснення виробничої діяльності показник може бути вище одиниці, і це не є ознакою хорошого фінансового стану суб'єкта.

Джерело: систематизовано автором на основі [1–5]

Одними з основних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, є його ліквідність і платоспроможність. Підприємство вважають платоспроможним, якщо оборотні активи дорівнюють або перевищують короткострокові зобов'язання. Більш окремий випадок платоспроможності – перевищення власних оборотних коштів найбільш термінових зобов'язань. На практиці платоспроможність підприємства висловлюють через ліквідність [21].

Ліквідність активу характеризується його здатністю трансформуватися в грошові кошти. Ступінь ліквідності характеризується тривалістю часу, протягом якого ця трансформація здійснюється. Чим коротше часовий відрізок, тим вища ліквідність даного виду активів. Якщо ж йдеться про ліквідність господарюючого суб'єкта, то мають на увазі наявність у нього таких оборотних коштів, яких буде достатньо для погашення короткострокових зобов'язань, нехай і з порушенням термінів погашення, передбачених діючими контрактами.

У практичній діяльності розрізняють кілька рівнів ліквідності:

– нормальна ліквідність характеризує здатність підприємства вчасно гасити борги за своїми зобов'язаннями перед діловими партнерами і державою протягом усього року;

– обмежена ліквідність має на увазі, що господарюючий суб'єкт не в змозі скористатися наявними вигідними комерційними пропозиціями, у нього обмежена свобода у виборі прийнятних фінансових і виробничих рішень;

– низька ліквідність характерна для організацій, які не здатні своєчасно погасити свої поточні боргові зобов'язання, що може привести до вимушеного продажу довгострокових активів, а також неплатоспроможності та банкрутства підприємства.

Для проведення оцінки платоспроможності та ліквідності господарюючого суб'єкта використовуються такі методи: аналіз ліквідності балансу; розрахунок та оцінка фінансових коефіцієнтів ліквідності.

Основною метою оцінки ліквідності балансу є встановлення величини покриття зобов'язань суб'єкта його активами, термін трансформації яких у грошові кошти (ліквідність) відповідає строку погашення зобов'язань (терміновості повернення) [21].

Для того щоб провести аналіз, активи і пасиви балансу класифікують за ступенем зменшення ліквідності (актив) та за ступенем терміновості оплати зобов'язань. Ранжування показників ліквідності балансу представлено в табл. 2.

Баланс можна вважати абсолютно ліквідним, якщо мають місце такі співвідношення [23]:

– активи, що швидко реалізуються, більше або дорівнюють найбільш терміновим зобов'язанням ($А_1 \geq П1$);

– середні по реалізації активи більше або дорівнюють короткостроковим зобов'язанням ($А_2 \geq П_2$);

– активи, що повільно реалізуються, більше або дорівнюють довгостроковим зобов'язанням ($А_3 \geq П_3$);

– важкі по реалізації активи менше постійних пасивів ($А4 < П4$). Виконання цієї нерівності свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів.

На практиці менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідні. Із цього випливає, що якщо будь-яка з нерівностей має знак, протилежний зафіксованому в оптимальному варіанті, то ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

Порівняння $А_1$ з П1 та $А_2$ з $П_2$ дає можливість визначити поточну ліквідність суб'єкта, яка свідчить про його платоспроможність на найближчий час. Порівняння $А_3$ з $П_3$ характеризує перспективну ліквідність та є базою для прогнозу довгострокової платоспроможності.

Під час проведення аналізу балансу на ліквідність слід звернути пильну увагу на такий значущий показник, як чистий оборотний капітал, що дорівнює різниці між підсумками розділу «Оборотні активи» і розділу «Короткострокові зобов'язання». За динамікою абсолютної величини чистого оборотного капіталу встановлюють зміну рівня ліквідності.

Коефіцієнти ліквідності використовують для оцінки здатності підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання не тільки на даний момент, а й у разі форс-мажорних обставин.

У момент оцінки фінансового ризику підприємства, аналітику необхідно вдатися до розрахунку відносних коефіцієнтів фінансової стійкості, оскільки вони є досить узагальненими показниками. Залежно від термінів виплати відсотків по кредитах і наявної заборгованості відносні коефіцієнти можуть відображати або не відображати достовірну картину платоспроможності підприємства. Виникає необхідність додаткового аналізу в здатності суб'єкта обслуговувати свої зобов'язання з точки зору його грошових ресурсів [24].

Платоспроможність підприємства характеризує наявність у нього коштів, необхідних і достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю.

Платоспроможність поділяють на поточну й очікувану. На дату складання балансу визначають поточну платоспроможність. Суб'єкт господарювання вважається платоспроможним, якщо у нього немає простроченої заборгованості постачальникам, по банківських кредитах та інших платежах. Очікувана платоспроможність визначається на конкретну майбутню дату шляхом співвіднесення платіжних засобів і першочергових фінансових зобов'язань на цю дату.

Ліквідність і платоспроможність не є тотожними поняттями. Наприклад, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансовий стан підприємства як задовільний, але ця характеристика може бути помилковою, якщо в поточних активах прострочена дебіторська заборгованість і неліквідні активи мають значну питому вагу. Багато в чому від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність господарюючого суб'єкта. Ліквідність характеризує не тільки і не стільки поточний стан розрахунків, а й перспективу розвитку підприємства.

Таблиця 2

Ранжування показників ліквідності балансу

Активи	Пасиви
Активи, що швидко реалізуються (грошові кошти + короткострокові фінансові вкладення) ($А_1$)	Найбільш термінові зобов'язання ($П_1$)
Середні по реалізації активи (дебіторська заборгованість) ($А_2$)	Короткострокові зобов'язання ($П_2$)
Активи, що повільно реалізуються (стаття «Запаси») ($А_3$)	Довгострокові зобов'язання ($П_3$)
Важкі по реалізації активи (розділ «Необоротні активи») ($А_4$)	Постійні пасиви ($П_4$)

Джерело: систематизовано автором

Фінансовому аналітику необхідно мати на увазі й інфляцію, яка може привести його до помилкових економічних оцінок під час порівняння фінансових показників. Під час складання звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності необхідно застосовувати інформаційні дані незалежних оцінювачів. Окрім того, у МСФЗ існує спеціальний стандарт для складання звітності в умовах гіперінфляції.

Під час аналізу платоспроможності підприємства слід розглядати причини фінансових труднощів, частоту їх появи і тривалість існування прострочених боргових зобов'язань. Причинами неплатоспроможності підприємства можуть служити багато факторів: невиконання плану виробництва і реалізації продукту; зростання його собівартості; невиконання плану прибутку, високі ставки оподаткування тощо. Причиною зниження платоспроможності господарюючого суб'єкта може бути й неправильне використання оборотного капіталу: відволікання коштів у дебіторську заборгованість, вкладення в наднормативні товарно-матеріальні запаси тощо [14].

Оцінка фінансового стану господарюючого суб'єкта, прийнята в Україні, спирається на фінансову звітність, складену за українськими стандартами бухгалтерського обліку. Українські стандарти в силу історичних умов мають яскраво виражену фіскальну спрямованість і часто не відображають економічний сенс звітності.

Кількісні характеристики, які наводяться у статтях балансу, не тотожні економічним характеристикам. Відомо, що вартість основних засобів визначається на основі їх фактичної собівартості, а не за їх справедливою ціною, такий же стан речей справедливий і для матеріальних запасів. Передбачається також, що вся дебіторська заборгованість буде погашена, але на практиці це відбувається далеко не завжди [22; 25].

Оцінка фінансового стану підприємств в економічно розвиненому світі будується на звітності, яка складена відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Щоб звітна інформація була правдивою, змістовною, об'єктивною і викликала довіру користувачів, вона повинна відповідати таким умовам [26]:

– складатися з позиції інвестора;

– формуватися за єдиними бухгалтерськими правилами, які відомі і зрозумілі всім інвесторам, у тому числі закордонним;

– підтверджуватися аудитором.

Міжнародні стандарти фінансової звітності мають переваги перед національними стандартами: чітка економічна логіка, узагальнення кращої сучасної світової практики у сфері обліку, простота сприйняття для користувачів фінансової інформації в усьому світі.

Оцінка фінансового стану підприємств за міжнародними стандартами фінансової звітності дає можливість порівняння фінансового стану підприємства з фінансовим станом іноземних компаній-аналогів. Звітність ведеться для управління фінансовими вкладеннями і потоками з боку інвестора – власника або кредитора. Основні особливості МСФЗ: пріоритет балансу, відмова від історичної вартості; відмова від регулювання обліку на користь регулювання звітності.

У принципах міжнародних стандартів фінансової звітності основними називаються облік за методом нарахування і допущення безперервності діяльності організації в доступному для огляду майбутньому.

Якісні характеристики фінансової (бухгалтерської) звітності включають у себе зрозумілість і доречність звітної інформації, її істотність і надійність, своєчасність подання звітності, правдиве уявлення, повноту, порівняність, нейтральність, переважання сутності над формою, обачність.

В українських стандартах бухгалтерського обліку також проголошуються деякі з цих якісних характеристик, але переважно вони носять лише декларативний характер.

Висновки. У статті розглянуто поняття й економічний зміст фінансового стану підприємства. Також на підставі різних визначень фінансової стійкості обґрунтовано необхідність застосування вимог міжнародних стандартів до наданої у звітності інформації. У результаті уточнено визначення фінансової стійкості відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Метою подання підприємствами звітності зовнішнім користувачам в умовах ринку є отримання додаткових фінансових ресурсів. Чим більш доступною буде інформація для широкого кола інвесторів, тим більша ймовірність залучення інвестицій. У цьому разі оцінка фінансового стану з урахуванням вимог МСФЗ є найбільш перспективною. Саме показники фінансового стану аналізуються фінансовими менеджерами підприємств і є вагомим аргументом при розробці фінансової політики.

Література:

1. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 560 с.
2. Шеремет А.Д. Финансы предприятий / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. –М. : Инфра-М, 1999. – 343 с.
3. Артеменко В.Г. Финансовый анализ : [учеб. пособ.] / В.Г. Артеменко, М.В. Беллендир. – М. : Дело и сервис, 1997. – 126 с.
4. Абрютина М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : [учеб.-практ. пособ.] / М.С. Абрютина, А.В. Грачев ; изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Дело и сервис, 2001. – 272 с.
5. Абрютина М.С. Финансовый анализ коммерческой деятельностих: [учеб. пособ.] / М.С. Абрютина. – М. : Финпресс, 2002. – 176 с.
6. Абрютина М.С. Экономика предприятия / М.С. Абрютина. – М. : Дело и сервис, 2004. – 528 с.
7. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятиях: [учебник] / Г.В. Савицкая ; 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2004. – 425 с.
8. Савицкая Г.В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности / Г.В. Савицкая. – М. : Инфра-М, 2007. – 384 с.
9. Абрютина М.С. Экспресс-анализ финансовой отчетности / М.С. Абрютина. – М. : Дело и сервис, 2003. – 256 с.
10. Ковалев В.В. Управление финансовой структурой фирмы / В.В. Ковалев. – М. : Проспект, 2007. – 256 с.
11. Ковалев В.В. Учет, анализ и финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 688 с.
12. Бочаров В.В. Корпоративные финансы / В.В. Бочаров, В.Е. Леонтьев. – СПб. : Питер, 2002. – 544 с.
13. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент / В.В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2006. – 464 с.
14. Артеменко В.Г. Анализ финансовой отчетности / В.Г. Артеменко, В.В. Останова. – М. : Омега-Л, 2006. – 272 с.
15. Бабич А.М. Финансы. Денежное обращение. Кредит / А.М. Бабич, Л.Н. Павлова. – М. : Юнити-Дана, 2000. – 688 с.
16. Бабич А.М. Финансы : [учебник] / А.М. Бабич, Л.Н. Павлова. – М. : ФБК-Пресс, 2000. – 760 с.
17. Владимирова М.П. Деньги, кредит, банки / М.П. Владимирова, А.И. Козлов. – М. : КноРус, 2007. – 288 с.
18. Владимирова М. П. Финансы / М.П. Владимирова, В.С. Темиров, Д.М. Теунаев. – М. : КноРус, 2006. – 280 с.
19. Бочаров В.В. Финансовый инжиниринг / В.В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2004. – 400 с.
20. Гиляровская Л.Т. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности / Л.Т. Гиляровская, Д.В. Лысенко, Д.А. Ендовицкий. – М. : Проспект, 2006. – 360 с.

21. Бочаров В.В. Комплексный финансовый анализ / В.В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2005. – 432 с.
22. Крутик А.Б. Антикризисный менеджмент. Превентивные методы управления / А.Б. Крутик, А.И. Муравьев. – СПб. : Питер, 2001. – 432 с.
23. Блохина В.Г. Инвестиционный анализ / В.Г. Блохина. – Ростов н/Д. : Феникс, 2004. – 320 с.
24. Ковалева А.М. Финансы фирмы / А.М. Ковалева, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай. – М. : Инфра-М, 2007. – 528 с.
25. Макарьева В.И. Анализ финансово-хозяйственной деятельности организации / В.И. Макарьева, Л.В. Андреева. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 304 с.
26. Проскуровская Ю.И. Международные стандарты финансовой отчетности : [учеб. пособ.] / Ю.И. Проскуровская. – М. : Омега-Л, 2007. – 288 с.

Торшин Е.А. Экономическое содержание финансового состояния предприятий

Аннотация. В статье рассматриваются понятие финансового состояния предприятий, основные методы и системы оценки финансового состояния предприятий по результатам анализа их финансовой отчетности. Особое внимание уделено вопросу трансформации показателей финансового состояния предприятий в различных экономиках мира и отечественной экономике. Приведены основные системы анализа финансового состояния предприятий, а именно системы, анализирующие изолированные финансовые показатели, рейтинговые системы и системы интегральных показателей.

Ключевые слова: финансовое состояние, финансовая устойчивость, коэффициенты финансовой устойчивости, ликвидности, платежеспособности, показатели ликвидности баланса.

Torshyn Ye.A. Economic content of the financial condition of enterprises

Summary. The article deals with the concept of the financial state of enterprises, the main methods and systems for assessing the financial condition of enterprises based on the analysis of their financial statements. A particular attention is paid to the transformation of financial indicators of enterprises in various economies of the world and the domestic economy. The article presents the main systems for analysing the financial state of enterprises, namely systems that analyse isolated financial indicators, rating systems, and integrated indicator systems.

Keywords: financial condition, financial stability, coefficients of financial stability, liquidity, solvency, liquidity indicators of balance.